

Oslo Kretsfengsel,
23. aug. 1948

Herr overlege Jon Leikvam
Oslo.

Jeg tillater meg å skrive til Dem i anledning av at min søknad om gjenopptagelse av saken nå er endelig avslått ved Eidsivating lagmannsretts beslutning av 5. juni 1948 og kjæremål over denne beslutning forkastet ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 19. august 1948. Jeg har derfor nå innsendt en benådningssøknad som formentlig vil bli behandlet i førstkomende statsråd. Etter 2 1/4 års kamp vet jeg altså idag fremdeles ikke om jeg skal leve eller dø. Men for det tilfelle at det siste skulle inntreffe vil jeg hermed gjerne få sende Dem noen ord til slutt.

Hverken lagmannsretten eller Høyesteretts kjæremålsutvalg fant det «nødvendig» å gå nærmere inn på alle de mangler og uriktigheter ved dommen over meg, som min forsvarer, H.r.adv. J. Øvergaard hadde påpekt. Riktignok finner Høyesteretts kjæremålsutvalg i likhet med lagmannsretten «at de opplysninger som er gitt under bevisopptegnelsen vel kan stille visse sider ved domfeltes virksomhet i gunstigere lys», men uttaler i denne anledning bare at dette «i tilfelle må tas i betraktning ved avgjørelsen om benådning skal gis».

De skyver altså bare det hele fra seg. Det hadde ikke vært mulig i en normal rettssal.

Jeg fikk min dom i Høyesterett med 5 dommere. Senere er jo dette endret til 9 dommere, hvorved der kreves kvalifisert flertall til dødsstraff, nemlig 6. Jeg er klar over at dette ikke medfører noe rettskrav for meg på å få benådning. Men jeg syntes dog allikevel at jeg burde ha et ganske sterkt *moralsk* krav i så henseende.

I en tidligere sak stemte f.eks. 4 for livsvarig, mens 5 stemte for dødsstraff, og resultatet ble derfor livsvarig. Jeg mener det må være moralsk forkastelig at en hvis sak er endelig avgjort skal skytes fordi 5 dommere mente det, mens en annen skal ha livsvarig enda det samme antall dommere krever dødsstraff. (En sak er jo ikke endelig avgjort før spørsmålet om fornyet behandling er avgjort.)

I en annen sak (Gamborg Nilsen) stemte 9 dommere for dødsstraff og samtlige 9 frarådet benådning, men regjeringen benådet ham *enstemmig*. («Aftenposten nr. 44, 27/1-45.»)

På bakgrunn herav og tillike den omstendighet at jeg nå har sittet i over 27 måneder med dødstruselen hengende over meg, synes jeg at en mere konsis uttalelse fra rettens side om benådningsspørsmålet kunne vært på sin plass, sett ut fra et rent humanistisk standpunkt. Men dommerne er vel ikke humanister. Jeg tror jeg tør si at man må ha *særlig* sterke nerver for å utholde en slik påkjenning som den jeg har hatt i disse årene.

Jeg har jo lest i avisene om «den meningsløse forhaling av saken» som jeg bedriver. Det sies at «det er hans egen skyld at han blir sittende så lenge med dødsdom. Hadde han ikke søkt om gjenopptagelse kunne han ha vært skutt for lenge siden». Det er merkelig at slikt kan tenkes og skrives. Det er vel helt naturlig at en dødsdømt kjemper så lenge han kan. Og jeg tror i tillegg hertil at min forsvarer kan bekrefte at min søknad om gjenopptagelse er vel begrunnet. «*Forhalingen er ikke den dødsdømtes skyld, men «rettsoppgjørets»*. (Skanckes uth.) Det lar seg i det hele ikke forsvare å bruke et ugyltig straffebed. Fra det tidspunkt da jeg fikk rede på at det sannsynligvis ville bli nedlagt påstand om dødsstraff og til nå er hengått i alt 36 måneder, dvs. 4 1/2 fengselsår. Blir dommen eksekvert så har jeg hatt en tilleggssstraff til dødsstraffen på 4 1/2 år. Selv nazistene var ikke så grusomme og sadistiske. Men nå skjer det hele i legale former og virker som psykisk tortur i stedet for fysisk, både for den dømte og for familien.

Om det skal bli mitt siste ord, så vil jeg si at det pågående «rettsoppgjør» er et eksempel på hvordan et rettsoppgjør *ikke* skal være. Hadde man fulgt professor Skeie's og dr. Scharffenbergs råd om å basere hele rettsoppgjøret på de lover som gjaldt her i landet før krigen, så var det blitt mye bedre. Som psykiatriker vil De sikkert forstå meg når jeg sier, at jeg meget heller hadde foretrukket en grusom fysisk tortur fremfor den

psykiske tortur som jeg nå har gjennomgått og som «rettsoppgjøret» har skylden for.

Mitt ønske er at slikt aldri må skje mer i Norge.

Og så vil jeg til slutt få takke Dem for all Deres vennlighet og imøtekommenhet imot meg under fengselstiden. Det har vært en god støtte og jeg har i høy grad Dem å takke for at jeg har vært frisk og kunnet holde ut.

Vennligst overbring også dr. Scharffenberg en hilsen fra meg.

Deres ærbødige

R. S. Skancke

(sign.)

P.S. Vedlagt sender jeg Dem et dokument «Rettsoppgjør på objektivt grunnlag osv.» som muligens vil interessere Dem. Det er skrevet for en bestemt person som ikke kjenner min sak, og det inneholder enkelte ting som *De* kjenner fra før.

D. S.